

UNIVERSITY OF PRETORIA

AGRISA

BEDRYFS- EN BOERONTWIKKELINGSKONFERENSIE

**25 – 26 Februarie 2010
Somerset-Wes**

**UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA**

Denkleiers • Leading Minds • Dikgopolo tša Dihalefi

AGRISA

BEDRYFS-EN BOERONTWIKKELINGSKONFERENSIE

25 – 26 Februarie 2010
Somerset-Wes

Die Bydrae van Opleiding en Voorligting tot sukses

*“Die persoon wat opgehou leer het voordat hy/sy dood gegaan het
moes eerder dood gegaan het voordat hy/sy ogehou leer het” (Anoniem)*

1.Onderwys- Opleiding/Education and Training

- Gonswoord vandag (buzz word today):

BEMAGTIGING / EMPOWERMENT

- Om bemagtig te word 2 aspekte van belang:
 - ▶ Persoon moet **gewillig** wees (willingness)
 - ▶ Persoon moet **bekwaam** (ability/capacity) wees
“Ek wil en nou kan ek”
- Opleiding en Voorligting is die voertuig wat ‘n gewillige persoon kan toerus met kennis en dus bemagtig

1.1 Landbou-opleiding in Suid-Afrika

a) Skoolvlak

► Gewone Hoërskole (Secondary schools)

- Landbouvak: Landbouwetenskap
- Aangebied vanaf Graad 10 – 12
- Vak nie deur tersiêre inrigtings erken as wetenskap vak nie
 - i) 2009 Graad 12 slaagsyfer: 52% (48% druipe)
 - ii) Geen of min praktiese fasiliteite
 - iii) Nie landbou gekwalifiseerde onderwysers
 - iv) Leerders geforseer om vak te neem

Aanbeveling:

Heropleiding van onderwysers
Aanstel van slegs gekwalifiseerde onderwysers
Beskikbaarheid van toerusting en fasiliteite vir praktiese klasse
Werwing en Beurse vir opleiding van onderwysers
Erkenning van die vak as 'n wetenskap

► Landbouskole (fokus skole)

- Beskik oor 'n boerdery komponent
- 40 landbouskole
- Onder groot druk – benodig dringend ondersteuning van georganiseerde landbou en landboubesighede
- Landbou opleiding is duur
- 3 landbou vakke aangebied
 - Landbouwetenskap
 - Landboubestuurspraktyke en
 - Landboutegnologie
- Resultate lg 2 vakke positief: 99% en 100% slaagsyfer
- Vakke nie deur tersiêre inrigtingns as wetenskap vakke erken nie
- Landbou-onderwysers beleef en ervaar baie frustrasies – SALOV is besig om dit aan te spreek
- Georganiseerde landbou moet hulle ondersteun!
- Voortdurende afname in getal jongmense wat in die landbou as 'n beroep belangstel

b) Landboukolleges

- 11 landboukolleges in S A
- In die verlede 'n groot rol gespeel in opleiding van jong boere
- Sommige kolleges presteer steeds goed maar daar is 'n bekommernis oor standaard en kwaliteit van opleiding
- Verskeie kolleges het hulle akkreditasie verloor

•TOEKOMS VAN LANDBOUKOLLEGES?

- i) Onsekerheid 3 jaar na intensiewe ondersoek
- ii) Vakante dosente poste nie gevul
- iii) Onvoldoende bedryfsfondse
- iv) Groot druk op personeel
- v) Positiewe aksies moet ondersteun word - samewerkiingsaksies tussen universiteite en kolleges

Aanbeveling:

Gesamentlike rol van kolleges en universiteite om toekomstige boere en landbouvoorligters doelmatig op te lei en te bemagtig.

c) Universiteitsopleiding

- 15 Universiteite (sluit in universiteite van tegnologie)
- Grade; diplomas en sertifikate

•Probleme:

- i. Getal studente wat registreer neem jaarliks af
- ii. Kwaliteit van Graad 12 leerders
- iii. Kritiese tekort aan gegradueerde landboukundiges
- iv. Onvoldoende werwing en beurse

Aanbeveling:

- Doelmatige werwingsprogram moet geloods word.
- Toekenning van beurse aan universiteite om studente te werf vir Dept van Landbou
- Jongmense moet dringend aan die landbou as beroep blootgestel word

1.2 Die Landbou Onderwys en Opleidingsforum/NAET Forum

- 5 jaar gelede deur Minister van landbou in die lewe geroep
- Uitvoerende komitee aangestel deur minster – verteenwoordig alle rolspelers in die landbou
- Adviseur Minister
- Spesifieke doelwitte geformuleer
- Develop and maintain an effective and well-coordinated AET that is integrated at all levels and responds appropriately to South African Agriculture
- Enhance equitable access and meaningful participation in AET for all South Africans
- Ensure the application of effective quality assurance of AET at all levels
- Werksgroepe gevorm
- Navorsing onderneem – inligting bekom – min geimplimenteer
- Provinsiale forums gevorm
- Het geen tande nie
- Sukkel 5 jaar om samewerkings ooreenkoms met Dept van Onderwys te onderteken – en nou is daar 2 onderwys departemente!

Aanbeveling:

Hiedie Forum behoort 'n duidelike en rigtinggewende rol te vervul mbt landbou opleiding in Suid-Afrika

1.3 AgriSETA

- Leerlingskappe (plaaswerkers; nuwe boere)
- Kortkursusse/vaardigheidskursusse: plaaswerkers/nuwe boere
- Ondersteuning van mentorskappe

Wat was/is die impak van hierdie opleiding?

Is daar 'n nasorgdiens (voorligtingsdiens) na opleiding in plek?

Maak die kommersiële boere vodoende gebruik van opleidingsgeleenthede?

Is daar op elke plaas 'n werksplekvaardigheidsplan in plek vir werknemers?

Is daar 'n loopbaan plan (career path) vir plaaswerkers – geskool en ongeskool?

2. Voorligting en adviesdienste

Die filosofie van voorligting:

“Om die boer te help sodat hy/sy homself/haarself kan help”

2.1 Voorligtings- en Adviesdienste in S A

- Privaat konsultante
- Bedryfsorganisaies en landboubesighede
- Staatsvoorligtings en adviesdiens (Provinsiale Landbou Departemente)

2.2 Die Herstel Program vir Voorligting (Extension Recovery Plan)

- R500 miljoen 2008/09 – 2010/11
- Herstel program 5 pilare

EXTENSION RECOVERY PLAN

↑	↑	↑	↑	↑
Ensure accountability and visibility of extension	Promote Professionalism and improve the image	Recruitment of 1000 personnel over the MTEF	Re skilling and re orientation of extension	Provision of ICT infrastructure and other resources

- **2008/2009 vorderingsverslag**

Farmers green book Provision of uniforms	Discussions with Natural Science Profession	232 personnel recruited	360 staff trained: Project management and ICT Only 7 bursaries allocated	620 officials issued with ICT equipment (aim was 1000)
---	--	--------------------------------	---	---

- 80 % Voorligters onvoldoende gekwalifiseerd en gebrek aan kennis en vaardighede
- Opgradering van 2000 voorligters se kwalifikasies diploma na 'n graad – is dit haalbaar?
- Die uitvassering van tegnisi (prakties opgelei) beroep
- Daadwerklik aandag gee aan opleiding van huidige personeel in landbou vaardighede – kortkursusse.
- Die skep van 'n landbou-ontwikkelingskomitee binne elke distrik/plaaslike munisipaliteit onder bestuur van boere:

Opdrag: Die ontwikkeling, uitvoering en evaluering van 'n landbou plan vir die gebied

- Die professionele registrasie van voorligters in staatsdiens en privaat sektor is on-onderhandelbaar
- 'n Nuwe konsep van voorligting

•Voorligtingsbeginsels

Participation

Needs based

Evaluation

Programmed – goal driven

Institutional mobilization and organization

Behavior change focus

Priority approach

Forming of linkages/coordination

Technical support

Equity

'n Nuwe konsep van voorligting

A ▼ B

Point A	Middle ▼ point	Point B
Approach: Educational Provides insight and understanding Pro-active Focus on future problems Promotes independency Bottom-up approach	Approach: Reacts on requests Focus on current needs Uses opportunities to provide knowledge/ understanding Increase skills of and independency in decision-making Bottom-up approach	Approach: Give advice Provide recipe/instructions Reactive Focus on present problems Maintains dependency Top-down approach

2.3 Die taak van die voorligter in boerontwikkeling

Om'n professionele diens aan die boer te lewer

“'n Plaas maak jou nie 'n boer nie”

Wat word van die boer verwag:

- i) Die boer moet bemagtig word
Gewilligheid + bekwaamheid= bemagtiging
Opleiding/advies/ondersteuning/luister
- ii) Boer moet saamwerk/ deelneem/toegewyd wees/verantwoordelikheid aanvaar
- iii) Nuwe boere moet geselekteer word – daar is meetinstrumente beskikbaar
- iv) Boer moet verstaan dat boerdery 'n besigheid is
- v) Boerdery sertifikaat – China: Green Certificate

Wat vereis die plaas:

- i) 'n Effektiewe en doematige boerdery of besigheidsplan
“If you fail to plan you are planned to fail”
- ii) Benodig finansiering om boerderyplan uit te voer
- iii) Mark gedrewe benadering en/of kontrakte
- iv) 'n Bestuurder wat bemagtig is

Die landbouvoorligter het 'n nuwe visie, wat toekomsgerig, is nodig;

Die verhaal van die bouverseel

Dankie

